

Modul Teorija Montessori pedagogije

Lekcija 3

Principi Montessori pedagogije

Primjer tradicionalne školske učionice

Ne možemo govoriti o Montessori filozofiji bez poznavanja njezine pedagogije. Ova lekcija pomoći će vam da razumijete razloge i smjernice Montessori pedagogije i da odaberete, ako se ikada dogodi, Montessori školu za svoju djecu savjesno i svjesno: jer ono što čini školu prije svega je priprema i obuka učitelja.

Počnimo s razlikama između tradicionalnog školskog sustava i Montessori pedagogije.

Tradicionalni školski sustav

To je sustav koji svi dobro poznajemo. Temelji se na pristupu odozgo prema dolje, učitelj prema učeniku. Učenici sjede za svojim klupama i slušaju nastavnika koji stoji za pločom ili sjedi za stolom: on objašnjava predmet pred razredom učenika koji sjede za svojim klupama.

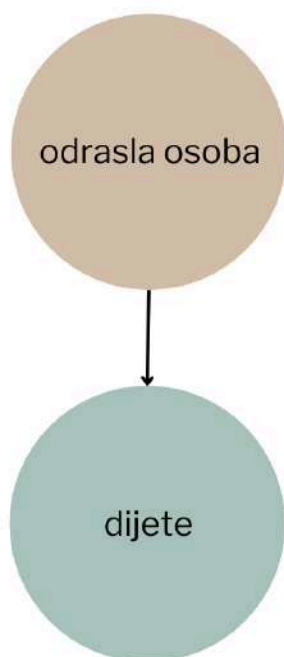
Učitelj je taj koji odlučuje što će djeca naučiti i kada će to naučiti. Prati se udžbenik i svako dijete mora ići istim tempom: ako danas učitelj predaje zbrajanje, svi učenici moraju naučiti zbrajanje i biti spremni za ispitni dan, i to onaj koji učitelj odredi.

Nastavni plan i program je rigidan, nastavnik mora odraditi sve teme u školskoj godini i rijetko su moguća odstupanja od programa kako bi se pratili osobni i individualni interesi svakog djeteta.

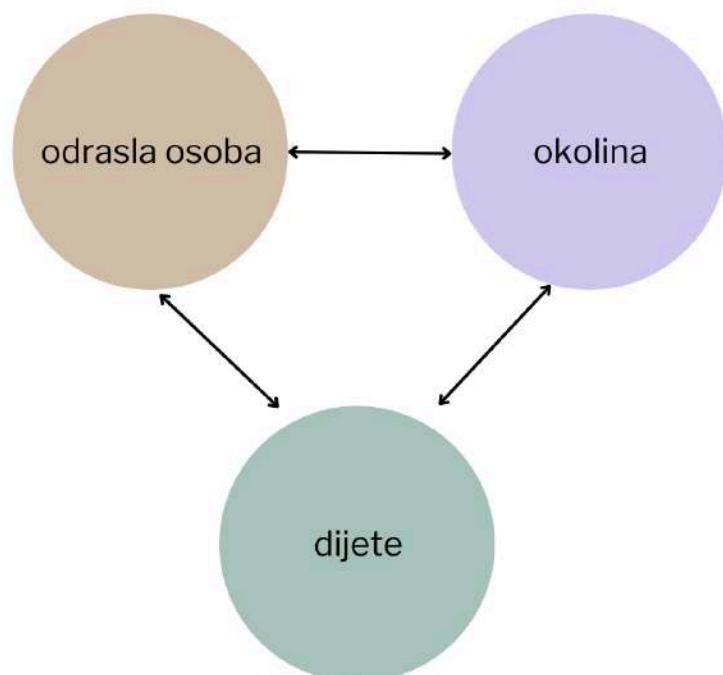
Montessori školski sustav

Montessori pristup je dinamičan, to je odnos između učenika, učitelja i okoline (često predstavljen kao trokut).

Tradicionalan pristup

Montessori pristup

Namještaj je sav dizajniran za djecu, dijete je u centru pažnje.

Namještaj je drugačiji: učionica je pomno pripremljena za djecu (Maria Montessori je definira kao "pripremljeno okruženje"), sav namještaj je na visini djeteta, a materijali su nadohvat ruke - čak i noževi za rezanje voća. Ne postoji ništa što djeca ne mogu dosegnuti, uzeti, dodirnuti, istražiti, to je 100 % "DA" prostor, na engleskom "yes-space".

Što je "yes-space"? To je okruženje u kojem se dijete može osjećati 100 posto samopouzđano i razvijati svoju neovisnost. Magda Gerber, osnivačica pedagoške metode RIE (Resources for Infant Educators) definira ga ovako: «To je okruženje u kojem ako dijete ostavite samo cijeli dan, kad se navečer vratite, ono će biti gladan, ljut, prljav i neopran, ali biti bio fizički neozlijeđen" (izvor: *Baby Knows Best: Raising a Confident and Resourceful Child the RIE Way*). Ne vjerujem da kuća može (ili da bi trebala) biti 100 posto DA - prostor, ali postoji mnogo malih promjena koje se mogu primijeniti kako bi se dalo više neovisnosti.

Dječja kuća (2,5-6 godina): svako dijete radi samostalno i slobodno se kreće u okolini (izvor: <https://ssmeastlansing.org/inside-the-montessori-classroom/>).

Materijali su izloženi na policama prema kategoriji (praktični život, osjetilni, jezični, matematički...) i kompleksnosti, od najlakšeg do najtežeg. Djeca ih mogu birati uz pratnju učitelja, koji poznaje napredak svakog djeteta.

Djeca imaju niske stolove i stolice, u njihovoj visini, te smotane prostirke koje mogu koristiti za rad na podu. Postoji kutak gdje djeca mogu pripremiti užinu, drugi kutak gdje mogu slikati, drugi gdje mogu sjesti na udoban jastuk i čitati knjigu. Čaše su staklene, tanjuri i pribor za jelo (uključujući noževe) nisu plastični i djeca ih koriste samostalno.

Zajednica djeteta (15 mjeseci - 3 godine): beba nosi pladanj (izvor: <https://amshq.org/Blog/2023-02-27-Do-Didactic-Materials-Belong-in-Infant-and-Toddler-Classroom>)

Svako dijete ide svojim tempom i slijedi vlastiti interes pri odabiru materijala: na primjer, dijete može odlučiti raditi samo matematiku tjednima dok ne zadovolji svoju želju za

brojevima. Ili se može inspirirati oblikom piramide iz geometrije te uz pratnju i savjet učitelja odabrati knjigu o piramidama (povijest) i zatim na karti vidjeti gdje se nalazi Egipat (geografija). Ovakav povezan rad se u Montessori pedagogiji naziva “veliki posao”. Jedno dijete će izabrati pranje ogledala, drugo će izabrati materijal iz matematike, a treće slova pomične abecede.

Dijete je gospodar vlastitog učenja: ono ne gubi svoju prirodnu ljubav prema znanju jer je slobodno njeguje svaki dan, slijedeći vlastiti interes. U Montessori školi dijete je protagonist, a znanje je nešto što dijete želi i traži.

Dječja škola (6-9 godina): djeca rade na podu (<https://www.independent.com/2022/11/09/exploring-the-montessori-approach-in-santa-barbara/>).

Učiteljica je izuzetno pripremljena i kvalificirana odgajateljica, ali ona je vodič, pratilac (u tradicionalnom Montessori okruženju učiteljica se zove "vodič" i u svakoj učionici uz nju stoji asistent: to je vizija Marije Montessori, ali nažalost danas se to često ne poštuje i učitelj se čak ne naziva "vodičem").

Uz pomoć asistenta, učitelj pažljivo priprema okruženje (učionicu), promatra djecu i njihovu interakciju u njoj, po potrebi je modificira, dodaje materijale i aktivnosti prema njihovim interesima. Montessori vodiči često imaju iste osobine koje se uče u njihovoj obuci: graciozni su i spori u pokretima, govore tihim tonom, neupadljivo se odijevaju, ljubazni su i puni poštovanja i naučili su alate za upravljanje vlastitim emocijama u dječjim krizama.

Kada se učenik zainteresira za novo gradivo, vodič ga "uvodi" u njega, odnosno pokazuje mu kako se njime služi: pokreti su vrlo spori i ne koriste se riječi, kako bi se izbjeglo da djetetova pažnja mora biti podijeljena između pokreta ruku i zvukova usta. Nakon prezentacije, učenik je slobodan koristiti taj materijal kako, kada i koliko puta želi, a također ga može koristiti na "neispravan" način, slijedeći svoju maštu: jedina granica je poštivati ga i staviti natrag na policu kao i obično, tako da ga drugo dijete može uzeti i koristiti nakon njega.

Dječja kuća (2,5 - 6 godina): djeca rijetko rade u grupama, već rade u blizini s različitim materijalima (izvor: <https://montessori-ami.org/questions/shape-montessori-classrooms>)

Konačno, u Montessori školi dobne skupine su mješovite: u Infant Community su djeca od 15 mjeseci do tri godine. U Dječjoj kući borave djeca od 2,5 do šest godina. Mališani uče od starijih, a stariji uče pomagati i brinuti se za malene, to je suradnja koja održava interes živim, njeguje empatiju i promiče bezuvjetno poštovanje.

4 razloga uspjeha Montessori Dječje kuće

Mnoga zapažanja Marije Montessori u Casa dei Bambini promijenila su način na koji su ljudi razmišljali o maloj djeci i njihovim sposobnostima. Montessori je i sama mnogo naučila radeći s djecom i promatrajući ih. Zaintrigiralo ju je što su je djeca naučila o tome kako i kada se koncentriraju, što preferiraju i kako uče. Ta su zapažanja sažeta u nastavku:

Kako i kada su se djeca koncentrirala

- pokazali su značajnu sposobnost koncentracije na zadatak za koji su bili zainteresirani
- u određenim trenucima u potpunosti su bili usredotočeni na aktivnost ili rad s materijalom koji ih je zanimao, ponavljajući ga uvijek iznova

Što su djeca više voljela

- imati red oko sebe - posebno djeca mlađa od tri i pol godine, ali općenito sva djeca ako prvo vide predmete koji su posloženi
- imati priliku sami održavati svoju okolinu u redu
- obavljati posao u stvarnom životu umjesto igre
- koristiti materijale za rad iz stvarnog života, a ne igračke
- raditi u tišini, a često i u potpunoj tišini
- učiti društveno prihvatljiv način osobne njege, kao što je puhanje nosa

Kako su djeca učila

- ne primajući ni nagradu ni kaznu
- tako što će imati priliku ispraviti vlastite pogreške

- tako što imaju slobodu izbora koji će posao raditi ili s kojim će materijalom raditi
- radeći stvari sami

Čimbenik koji je pridonio uspjehu bio je Montessorijin stav prema nastavi. **Često je govorila da ona nije prava učiteljica, da su je učili njeni učenici.** Zapravo, umjesto izraza "učiteljica", preferirala je izraz "ravnateljica", koji je na talijanskom odražavao ulogu nekoga tko nadahnjuje, vodi i pomaže, a ne prisiljava ili predaje.

Drugi čimbenik koji je pridonio uspjehu Montessori u Casa dei Bambini bio je nedostatak veza škole s konvencionalnim metodama podučavanja. S ograničenim financijskim sredstvima za vođenje škole, Montessori je kao svoju prvu pomoćnicu u nastavi angažirala kćerku portira, a kasnije i krojačicu. Bez formalnog obrazovanja učitelja, obje su žene bile otvorene za novi pristup koji nije vezan uz tradicionalne načine obrazovanja.

Treći čimbenik koji je pridonio uspjehu Montessori bilo je njezino pažljivo proučavanje okoline u kojoj su djeca boravila i njezine odluke da djeci pripremi okruženje koje im uistinu odgovara. U to je vrijeme većina školskih klupa bila je velika, teška, neudobna i pričvršćena na mjestu, obično u nizovima. Svi ormari i police dizajnirani su za visinu odraslih, ostavljajući djecu da se bore sa obavljanje čak i jednostavnih zadataka. Škole su zahtijevale od djece da dugo sjede radeći aktivnosti kao što su slušanje, čitanje, pamćenje i recitiranje. Montessori je vjerovala da je kretanje neophodno za normalan razvoj djece.

Ispostavilo se da je sreća što zgrada dodijeljena Casa dei Bambini nije sadržavala ništa od uobičajenih školskih ukrasa, poput stolova i stolica.

Montessori se nije morala zadovoljiti namještajem za koji nije smatrala da odgovara djeci, već je mogla isprobati nešto novo. Dala je stolarima izraditi stolove i stolice u dječjoj veličini koji su se mogli lako pomicati bez pomoći odraslih. Zatim je, nakon što je primijetila da većina djece voli ležati na podu dok su radila s materijalima, donijela prostirke da ih koriste. Prilagođavajući okolinu prirodnoj veličini i prirodnom ponašanju djece, Montessori se suočila s izazovom pomoći djeci da se osjećaju opušteno i dovoljno ugodno da žele učiti.

Posljednji čimbenik koji je pridonio uspjehu Montessori u Casa dei Bambini je bio njezin odnos prema djeci pun poštovanja i njezina vjera u njihov potencijal i njihovu suštinsku dobrotu. Svojim je asistentima modelirala takav način ophođenja prema djeci i također je poticala roditelje djece da prepoznaju da su njihova djeca posebna i od velike vrijednosti.

Tradicionalna škola vs Montessori škola

Učionice istog uzrasta; Rigidan kurikulum	Miješane učionice Fleksibilan kurikulum
Djeca prate tempo nastavnika	Dijete uči vlastitim tempom
Stalno vodstvo učitelja	Dijete slobodno može samo istraživati
Igranje uloga i fokus na mašti	Praktičan život i usmjerenost na stvarnost
Učitelj odlučuje što će dijete naučiti	Dijete bira aktivnosti koje ga zanimaju
Okruženje usmjereno na odrasle	Okruženje usmjereno na dijete
Upotreba nagrada i kazni za poticanje učenja	Samoučenje kroz materijale s kontrolom pogreški
Sva djeca moraju slijediti univerzalni ritam	Pozornost na pojedinačna osjetljiva razdoblja
Fotokopije i aktivnosti za ispunjavanje / bojanje / računanje	Multisenzorni materijali za razvijanje specifičnih vještina
Šutnja je često nametnuta i prisilna	Sloboda govora (bez ometanja drugih)
Cilj: prenijeti veću količinu znanja	Cilj: razviti osobnost djeteta u cijelosti